

Régi jó Budapest

A múlt század vége felé az „Egyetemi kör” még nem politizált. A szerbútcái egyesületi helyiség termeiben komoly ifjúsági nevelő és művelődési munka folyt. Házi versenyeket is rendeztek, főleg szavalásból, szónoklásból csak aki a versenyben első lett, az léphetett fel hazafias ünnepen vagy a kör nyilvános hangversenyén.

1891 őszen is versenyeztek az egyetemi ifjak. Oszlogászok és „golyák” (az elsőévesek), filozopterek és medikusok keltek versenyre egymással. A győztes egy elsőéves outsider lett: Beöthy László. Apja Beöthy Zsolt, a nagynevű egyetemi tanár, anyja Rákosi Szidi, a hírneves színésznő, nagybátyja Rákosi Jenő, az országos nevű publicista és főszerkesztő. A győzelem igazságos volt. Ez a 18 esztendő gyerek olyan intelligenciával, érett nyugalommal és mégis lelkes hévvel szavalt Petőfi egyik költeményét, hogy nem volt kétséges: csak ő lehet a győztes.

Ott kezdődött Beöthy László karrierje, amelynek sok nevezetes mozzanata volt. Egyetemi éve alatt újságíró is volt a „B. H.”-nál, (így nevezték a „Budapesti Hírlap”-ot, amely tekintély és fogalom volt az akkori Magyarországon és propagálta Rákosi Jenő „harminc millió magyar” elgondolását). Politikai riportert lett és ebben a minőségben furcsa összeütközésbe került Szilágyi Dezső igazságügyminiszterrel, aki ebben az időben az egyházpolitikai javaslatokat készítette (állami anyakönyvvezetés, polgári házasság).

A B. H. szerette volna elsőnek közölni ezeket a tervezeteket és Beöthy Laci (így hívta őt mindenki) vállalkozott, hogy megszerzi ezeket. Összebarátkozott Szilágyi komornyikjával, aki régi, meghitt szolgálója volt az agglégény életet élő miniszternek. Rávette, hogy az iróasztal fiokjából vegye ki rövid bepillantásra a tervezetet. A komornyik belement a játékba és egy reggel, amikor a miniszter éppen távozott lakásából, Beöthy ott megjelent.

A véletlen úgy akarta, hogy Szilágyi valamit otthon felejtett s néhány perc múlva akkor lépett a szobába, amidőn Beöthy a komornyiktól átvette az írást. A hirtelen haragú, atlétatermetű, bikaerős Szilágyi-ádáz dühvel rottott rájuk és rossz nyelvek állítása szerint, mindkettőt alaposan „helybenhagyta.” Ráadásul egy konflison bevitte őket a rendőrségre, ahol jegyzőkönyvet vittek föl, de „bűncselekmény hiányában” mindkettőt nyomban elbocsátották.

A gyerekijű riportert szenzációs esete a sajtón belül és kívül is nagy port vert föl kis ideig. Beöthy László gyorsan levonta a következtetéseket, kiutazott Párisba s az emigrációban Párisból írta a „B. H.”-nak néhány éven át szellemes és magas irodalmi nivón álló „Párisi leveleit.”

Egyetemi tanulmányait abbahagyta s hazatérve vérbeli újságíró lett. A politika rögzös mezejéről átvonult az irodalom és művé-

rály-utcai Somossy-mulató, amelyet Nagymező-utcai első híres orfeumának bukása után vagyona roncsaiból alapított Somossy Károly, a nyughatlan vérű, de izig-vérig szakértő varieté-igazgató. Somossynak igen nagy érdemei vannak Budapest idegenforgalmának fellendítése körül. Ő építtette a Vígyszínházat is építő Fellner és Helmer hírneves bécsi építőművészekkel a Nagymező-utcai Somossy-orfeumot, amely ma operettszínház.) A Király-utcai orfeumból csinálta Beöthy László a Király Színházat.

Lehár Ferentől kezdve Jacobi Viktoron, Fall Leon át Kacsóh Pongrácig, Buttykay Ákoson, Huszka Jenőn keresztül megszólaltatott mindenkit ebben a színházban, aki a klasszikus operettzenének mestere volt. Gyönyörű premiérek, forró színházi esték, sorozatos sikerek háza lett a Király Színház Beöthy László igazgatása alatt. A „János vitéz” premierje is itt zajlott le és sok száz előadás követte az elsőt. A premieren Beöthy izgatottan kémlelte a közönség hangulatát, mert a próbák alatt sok izgalmon ment keresztül. Nem találta eléggé magyarosnak a zene ritmusát s a zenekart vezénylő Kacsóh Pongráczzeneszerzőnek gyakran mondogatta próba közben:

— Grácikám gyönyörűek a melódiák, kiténő a hangszereles, de a ritmus nem az igazi. Nem eléggé magyaros. Engedd meg, hogy Konti Jóska karmester vegye át egyszer a muzsikát a zenekarral.

Kacsóh beleegyezett és Konti a szeniális kis lengyel-zsidó karmester (az „Eleven ördög”, a Királyfogás”, a „Suhanc” és sok más kiténő operett hálhatalan szerzője) felugrott a karmesteri emelvényre és olyan pattogó, tüzes magyar ritmust vitt bele a muzsikába, hogy a próba végén Beöthy hozzáugrott, megölelte, összeviszsa csókolta, mondván:

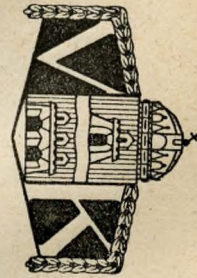
— Ez az igazi János vitéz! Így képzeltem el én is!

Vállalkozó szelleme nem elégedett meg egy színházzal. Egyidőben igazgatta még a Magyar, a Belvárosi, a Blaha Lujza Színházat és az Andrassy-úti kabarét is. Mindegyiket nagy szaktudással és sok sikerrel. Beöthy Zsolt finom esztétikája, Rákosi Szidi ragyogó színházjátszó képessége és pedagógiája, valamint Rákosi Jenő publicisztikai zsenije olvadtak egybe Beöthy László egyéniségében: mivelve az igazi bohémiség élni akaró, az élet gyönyöreit szerető és habzó, minden szépért rajongó östehetségével.

Döbbenetesen szép volt a halála is. Imádotl tanyáján, a Fészek Klubban kibicelt egy este meghitt baráti társaságban bohém cimboráinak. Egy kártya játék közben a földre esett, ő udvariasan lehajolt, hogy fölvegye, de többé nem emelkedett föl. Halkán távozott, jajszó nélkül 57 éves korában s magával vitte sok szép színházi álmának színes ábrándjait...

Dr. Kovács Jenő

Közd. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:		Konti Jóska		Csefánovás	
Cím:		Régi jó Budapest		92	
Forrás:		Főv. Nyelvi		Hely	
(Hely)		1947 máj 17		Hely	
(Idő)		(Köt. v. fiz.)		Hely	
(Oldal)		Helyszám		Hely	
		Személy		Hely	
				Hely	

Sajtóosztályunkon kiadástól kezdve 1906 — 0001